

(WAZ.EUobserver.com, 21.4.2010)

Политичке поделе су дуго ометале реформе и одвраћале Србију од њених амбиција за чланство у Европској унији – оне су биле и редовна тема интерних процена Европске комисије о тој балканској земљи.

Међутим, недавни извештај Комисије открива изненађујући нови тренд. У том тексту, у који је WAZ.EUobserver имао увид, стоји: „С обзиром на недавно понављане про-ЕУ ставове Српске напредне странке (НС) Томислава Николића, у Србији се први пут види јасан ЕУ-консензус кључних политичких играча.“

У земљи у којој су се најјаче политичке странке традиционално сударале по питању да ли да се иде за чланством у ЕУ, ова процена се чини утолико важнијом. Изгледа да сада ову конфронтацију најзад замењује про-ЕУ консензус.

Пре свега две године ЕУ је подржала српског прозападног председника Бориса Тадића, када се суочио са Томиславом Николићем у тесној победи на изборима.

Тада се на Николића гледало као на главну претњу европској оријентацији Србије, што је делом било и због изјаве коју је дао као председник Народне скупштине – да би радије видео Србију као руску губернију, него као чланицу ЕУ.

Брисел је врло нерасположено гледао на тај став, посебно због тога што га је изрекао један радикални и популаран политичар (Николић је, заступајући Војислава Шешеља, коме се суди пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију, био вођа националистичке Радикалне странке).

Али, изгледа да су сада радикални дани Томислава Николића отишли у прошлост. После

пораза на изборима, он се брзо померио на нешто помирљивији политички стил, директно прихватајући резултат избора, па чак и признајући пораз и пре него што је Тадић објавио победу.

Николић је напустио Радикалну странку и њену гнусну репутацију, и оформио је нову странку – СНС. Она је убрзо прерасла, уз Демократску странку Бориса Тадића, у један од најважнијих политичких блокова Србије. Како се прича, овај корак су не само поздравили, него и охрабривали како европски амбасадори, тако и важне личности из света бизниса Србије, па чак и њен председник.

Што је још упадљивије, овај ранији чврстолинијаш је изгледа ревидирао противљење Европској унији – и то уз подршку председника Тадића. Председник Тадић је помогао да се прошлог јула организује сусрет његовог ранијег ривала са Олијем Реном, који је био комесар за проширење ЕУ. Овај сусрет је у Бриселу протумачен као знак да је ЕУ вољна да укаже поверење човеку који јој је у Србији раније био најважнији критичар.

Отопљавање односа Николића са ЕУ чини се још реалнијим када се у обзир узме то да Тадић и његова Демократска странка сада губе свој привилегован положај који су пре председничких избора 2008. године уживали међу српским присталицама и заступницима Запада.

Један високи дипломата је Ваз.ЕУобсерверу истакао: „С једне стране, видели смо, нарочито у погледу Косова, скретање званичне спољне политике Србије ка радикализацији, док с друге стране постоји јасан сигнал еуропеизације Николићеве странке.“

Тај дипломата је истакао да је Александар Вучић, близак Николићев сарадник, показао „много више флексибилности и здравог разума у односу на Косово“ него српски министар спољних послова Вук Јеремић. „Али, треба бити опрезан са доношењем закључака, јер је и Јеремић био много флексибилнији и разумнији пре него што је преузео своју функцију“, упозорава тај саговорник.

Разлике између Тадића и Николића и њихових странака су се и на домаћем фронту смањиле. Владимир Цвијан, ранији високи саветник председника Тадића, недавно се

придружио странци Томислава Николића. А и њихови ставови у односу на општу политику све више се усклађују.

То је још један сигнал да су Николић и његова странка не само снажан фактор у политици Србије, него и да се претварају у прихватљиве партнере за ЕУ. Неки аналитичари проричу да ако се садашњи тренд настави, Николић на крају може постати српска верзија ранијег хрватског премијера Иве Санадера, који је ултрадесничарску станку своје земље померио у главне токове политичког живота.

Шта је изазвало ову неочекивану промену? Одговор би могао бити: политичка стварност. Као што је Тадић пре две године схватио да се у Србији избори не могу добити без добрих односа са Русијом. Николић је након пораза на изборима схватио да би га даље ношење Шешељевог капута и подилажење антиевропској реторици осудило на доживотну опозицију.

Још је сувише рано да се проричу последице ове промењене динамике политичког живота Србије. Парламентарни избори биће одржани 2012. године, а председнички годину дана касније. Логично питање је да ли ће смањивање разлика између двеју најпопуларнијих странака водити трајној сарадњи. До сада, Тадић и Николић су искључили могућност формирања коалиције после избора, али се у дипломатским круговима у Бриселу та могућност не искључује.

“Николић би могао много добити од коалиционе владе 2012. године – као премијер био би рехабилитован, са ликом модерног вође десног центра“, објашњава један високи ЕУ дипломата, а Тадић, са своје стране, вероватно не би имао много проблема да у 2013. године поново буде изабран за председника, додајући: “Узимајући у обзир да ће Србија око 2012–2013. године започињати преговоре о приступању у ЕУ, обе странке би могле лако да оправдају ту коалицију потребом да се искористе све снаге како би се достигао циљ чланства у ЕУ.“

Сада се поставља питање да ли је Николић заувек напустио екстремистичку политику своје прошлости, или је он можда само вук који привремено покрива своју ћуд јагњећом кожом.

Неочекивани преокрет Томислава Николића

Пише: Жељко Пантелић
четвртак, 22 април 2010 19:33

(Превод са енглеског **Василије Клефтакис**)